



## **Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec  
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione  
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè  
tractatur

**Herincx, Wilhelm**

**Antverpiæ, 1663**

Quæst. VII. An Clerici Sæculares habeant Dominium; Præsertim Fructuum  
Beneficii?

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)



Qu. VII. An Clerici habeant Dominium fructuum beneficii. 305

perate & incapacitate postea confirmata à Pio V. & Gregorio XVI. ut habet Suarez To. 4. de Relig. T. 10. l. 4. c. 9. dub. 2.

Dico III. Potest cum dominio in partibili consistere Status religiosus cum tribus votis simplicibus emissis in communitate per Sedem Apostolicam approbatam, cui quis tradit se gubernandum juxta regulam ab eadem S. Sede approbatam: atque ita de facto consistit in Scholasticis & Coadjutoribus emittentibus vota simplicia in Societate Jesu post biennium probationis. Estq; in comperto ex Constitutione Gregorii XVI. Ascendente Domino eadem de re edita. Ratio est: quia non obstante dominio, manet in iis tam ipsum dominium (quod ad arbitrium superioris debent relinquere) quam illius usus, dependens continuo à nutu & voluntate superioris, perinde ac si dominium non esset; ut proinde eo non obstante pariter peccetur usu, si adit consensus superioris expressus vel tacitus.

Immo Lessius c. 4. dub. 5. n. 23. censet dispositionem in alium per donationem, testamentum vel aliter absque consensu superioris esse invalidam. Quod tamen negat Lugo disp. 3. §. 4. n. 79. & alii Doctores Societatis: quod non proferatur hactenus lex irritans. Et quidem planè constat, dominium se extendere validè ad omnem dispositionem, nisi lege impediatur; cum itaque in præfatis Religiosis sit dominium, consequenter ipsum se extendit validè ad omnem dispositionem, quousque sit aut proferatur lex non solum simpliciter prohibens, sed & irritans. Ut proinde non habeat per omnia locum comparatio pupilli.

Nec obstat Conclusio c. Cum ad Monasterium, de Statu Monach. ubi dicitur nec Papam in eo dispensare posse, quòd quis Monachorum proprium aliquo modo possideat. Nam non potest in primis citra gravissimam causam. Deinde non potest stante solemnè professione monachali, quæ eatenus incapacitatem dominii involvit, etiam non status religiosus ut sic seu in communi. Præterea loquitur de possessione proprietaria respiciente simul usum proprietarium, quæ non consistit cum natura religionis.

QUESTIO VII.

An Clerici Seculares Habeant Dominium, præsertim Fructuum Beneficii?

Non est questio, quin Clericis non minus quam laicis competat dominium bonorum patrimonialium, quæ nimirum acquirunt tamquam laici, puta hereditate, donatione, emptione, industria, aut simili modo. Ex nullo enim capite restringitur in similibus eorum libertas & capacitas. Constat idem apertè ex Alexandro Herinax Sum. Theol. Pars III.

III. c. Quia nos, de testamentis, & communi sensu ac praxi.

Idem satis constat ex communi Doctorum sensu & praxi de quali patrimonialibus, quæ scilicet acquirunt clerici ministeriis propriis clericorum non autem ex beneficio; puta stipendiis quæ habent ex celebratione missarum, cantu choralis, auditione confessionum, vicariâ temporali: dantur enim hæc ipsis per modum justis stipendii laborum, absque intentione expressa vel tacita restringendi ipsorum potestatem; quam etiam donantes restringere merito non possent. Sanè si pauper fiat dominus elemosinæ quam accipit sine onere; quidmi clericus justis stipendii? Idem est de iis, quæ dantur alicui clerico ad sustentationem à Prælatis Ecclesiæ.

E contra est apud omnes in comperto bona immobilia Ecclesiarum, ut sunt agri, prædia, jus decimarum &c. itemque sacramentum suppellectilem (quæ sunt bona merè Ecclesiastica) non spectare ad dominium privati alicujus clerici aut etiam prælati, sed eorum dominium esse penes ipsas Ecclesias, etiam particulares, spectatas in capite & membris, sive (uti loquitur Lessius c. 4. dub. 7. n. 51.) penes cæterum Ecclesiasticorum, uti bona monasterii penes cæterum monachorum.

Quod verò attinet ad proventus beneficiorum (qui etiam nomine bonorum merè Ecclesiasticorum intelliguntur) seu ea, quæ præcisè obveniunt ratione beneficiorum, spectatâ modernâ Ecclesiæ dispositione, sunt beneficiarii simpliciter eorumdem dominii, etiam quoad superflua honoris sustentationis; de quibus proinde citra injuriam possunt disponere, etiam ad eas non pias, quamvis habeant obligationem ex genere suo gravem ea expendendi in pauperes seu pios usus. Ita communis Doctorum contra Navarrum, Covarruvias, & quosdam alios graves Auctores, præsertim Canonistas.

Declaratur assertio: nam olim quidem ante divisionem bonorum Ecclesiæ factam tempore Simplicii Papæ (qui sedit circa annum 470.) Episcopi, uti modo in monasteriis Abbates, bona communia per se, vel per alios dispensabant, prout congrua singulorum clericorum sustentatio requirebat, quibus si quid supererat, celebratur quasi non distributum. De superfluo etiam providebatur pauperibus, quorum singularem curam habebant. At charitate refrigescete, ad rixas & varia incommoda evitanda, mensæ Episcopali certa est assignata portio, fabricæ suæ, clericis quoque singulis sui sunt dati proventus, obventuri ex bonis annexis titulo cujusque præbendæ, quorum quidem bonorum sunt singuli instituti administratores, ut deinceps de fructibus tamquam suis, neque amplius commutibus, honestè semetipsos sustentent, relictâ tamen obligatione de superfluo non ditandi amicos, sed pauperibus tribuendi, vel in alias

D d pias

Et quali patrimonialibus

120. Pones quod sit dominium immobilium & suppellectiles Ecclesiæ.

121. Clerici sunt domini fructuum beneficiorum, etiam quoad superflua sustentationis.

122. Declaratur.

116. Potest consistere Status religiosus cum dominio in partibili.

Facet ex declaratione Ecclesiæ circa Societatem Jesu.

Ratio allegatur.

117. An in hereditate consensus superioris sit necessarius ad valorem.

118. Solvitur obiectio de sumptibus ex c. Cum ad Monasterium de Statu Monach.

119. Clerici sunt absoluti & liberi Domini patrimonialium.



pias causas expendendi, eò magis, quòd portio quæ in divisione pauperibus designanda erat juxta Capones 12. q. 2. non appareat passim separata fuisse.

123.  
Vulgata  
quadam  
probatio ex-  
pendit.

Nunc quòd Clericis simpliciter competeat in fructus dominium, probari solet ex c. *Unic. de Clericis non resid. in 6.* ubi statuitur, recipientes distributiones aliter quàm juxta modum ibi præscriptum, non fieri earum dominos. Simile quid habetur in *Tridentino sess. 22. c. 3. de reform.* Sed etsi inde colligatur dominium distributionum, non tamen efficaciter colligitur id quòd fructus præcisè beneficiorum: eò quòd sententia satis communis ( ut videre est apud *Lugo d. 4. sect. 3.* ) statuât distributiones inter bona quali. patrimonialia, veluti stipendium laboris & assistentiæ choralis. Sicut propterea portio reddituum, quæ extrahitur ex aliqua præbenda, ut sit merces Cantoris, vel Magistri Grammaticæ, transit in liberam dispositionem & quasi patrimonium.

124.  
Aliiter pro-  
batur.

Aliiter probatur ex juribus frequenter statuentibus, ut clerici seu beneficiati non faciant fructus suos, si quid fecerint, vel facere neglexerint, v. g. si ultra bimestre distulerint professionem fidei, *Trid. sess. 24. c. 12. de reform.* Si Episcopi citra causas approbatas ultra trimestre abfuerint *Trid. sess. 23. c. 1. de reform.* Si beneficiati non recitent officium divinum *Pius V. Constit. 135. Ex proximo.* Immo in *Tridentino sess. 24. c. 12. de reform.* privandus decernitur pro prima vice medietate fructuum quos fecit suos, pro secunda vice omnibus, quos illo anno lucratus fuit Canonicus absens ultra trimestre. Supponuntur ergo fructus omnes alioquin esse sui, seu sub dominio beneficiorum.

125.  
Confirmatur  
id ipsius  
primò.

Confirmatur I. quia erectio beneficiorum sic fieri potuit, factam autem ita esse, colligitur non solum ex præmissis, sed etiam ex eo, quòd Ecclesia numquam invalidaverit alienationes non factas in pias causas, aut ad restitutionem compellat, neque hoc prætextu umquam lis legatur intentata. Et sanè Ecclesia, quæ in minoribus obligationes restituendi declarat, v. g. circum absentes ab officio aut residentia, vel omittentes horas, deberet talem obligationem in præsentem declarare; quæ aliàs non est imponenda.

126.  
Confirmatur  
secundò.

Nil juris  
competit  
etiam olim  
pauperibus  
in proven-  
tu Ecclesia-  
sticos.

Confirmatur II. quia ex nullo capite colligitur pauperes habere strictum jus ad superfluum, prout neque habebant ante divisionem, ante quam utique si administratores reservassent superfluum in deposito Ecclesiæ, non tenebantur ad restitutionem ipsi aut etiam Ecclesia, cui simpliciter censebantur oblationes & bona donata (esto donantes considerent Ecclesiam ejusque ministros non defuturos in subveniendis pauperibus; quorum specialem haberi curam cernebant) quorum proinde fiebat

proprietas, uti pauperes privati elemosynarum eis donatarum. Quare non censetur Ecclesia per divisionem imposuisse Clericis novam justitiæ erga pauperes obligationem.

Nec refert, quòd Clericis interdicitur testari de bonis Ecclesiasticis. c. *Quia nos, de testam.* Nam etiam interdicitur impuberi, qui tamè est dominus. Consuetudine etiam ferè generali contrarium est præscriptum. Unde potius sumitur argumentum pro nostra assertione. Ratio prohibitionis erat, quòd par sit superfluum bonorum relinquere Ecclesiæ, quòdque ita avertantur clerici studio accumulandi, & incitentur ad benefaciendum in vita sua.

Non refert etiam, quòd multi Patres & Pontifices dicant bona Ecclesiæ esse patrimonium Christi, res Dei, bona pauperum, Clericos esse procuratores & dispensatores; ut videre est *12. quest. 1. & 2.* Nam sunt patrimonium Christi & res Dei, quantum Dei, Christi que famulis ad honorem ejusdem donata, & ad honorem & cultum Dei etiam ab Ecclesia destinata: sunt bona pauperum, quatenus superflua eis donanda, & quidem speciali ratione, spectando scilicet destinationem & ordinationem Ecclesiæ: quo modo cum quadam exaggeratione loquens *Bernardus Episc. 42.* invenitur in prodigios Clericos veluti bona pauperum effundentes. Loquendo autem de tempore præcedenti divisionem (de quo varii loquuntur) sunt specialius bona pauperum, quatenus ipsimet Clerici erant pauperes, omnia in communi possidentes, & necessarià ex his sustentatione contenti. Quando etiam solum erant dispensatores & procuratores, qui administrationem habebant.

Hinc patet Clericos superflua non expendentes in pauperes seu pias causas non obligari ad restitutionem; cum non contraveniant legi justitiæ. Sicut dives non tenetur ad restitutionem, si omittat dare elemosynam præceptam. Confirmatur: quia non est imponenda talis obligatio, nisi constet esse alienam aut alteri ex justitià debitam; quod in præsentem non constat, neque Ecclesia declarat.

Nihilominus ex canonibus (quos *Navarro Comment. de Reddibus q. 1. Monit. 21. & seqq.* allegat) satis conspertum est, clericos graviter esse obligatos ad superflua expendenda in pias causas; uti apud Doctores communiter est indubitatum. Eam enim obligationem antea velut indivisam censentur ex mente Ecclesiæ singuli in se pro rata assumpsisse. Quam Ecclesiæ constantem mentem ac sensum declarans *Tridentinum sess. 25. c. 1. de reform.* interdicit Episcopis (quod ibidem extendit etiam ad Cardinales & quovis Clericos) ne ex redituibus Ecclesiæ consanguineos familiaresve deus in ea suos angere studeant: cum & Apostolorum

127.  
An sit Cleri-  
cicis inter-  
dictum re-  
sari de bo-  
nis Eccle-  
siasticis.

128.  
Quo sensu  
ea vocan-  
tur patri-  
monium  
Christi, res  
pauperum  
&c.

129.  
Non expen-  
dentes super-  
flua in pias  
causas, res-  
tituere non  
tenentur.

130.  
Est gravi-  
ter peccat.

Allega-  
tur & de  
statu  
C. consti-  
tuta. Tri-  
dentini  
de r. c.



canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, ut pauperibus distribuunt, eas autem non distrabant, nec dissipent eorum causa. Possent autem donare consanguineis, si de iis, uti patrimonialibus, possent ad usus indifferentes disponere. Loquitur vero Tridentinum de bonis potissimum mobilibus; quae utique sola possent dare consanguineis pauperibus; quibus etiam non solent reddi, sed proventus distribui; de quibus insuper secundum abusum à Tridentino correctum Episcopi suos locupletare solebant; in quibus denique tantum solet esse abusus ceterorum beneficiariorum, qui utique non praesunt de ipsius immobilibus suos augere.

religionis, quae vetet res Dei (quales sunt bona Ecclesiastica, uti in ordine ad praesentem materiam ponderat Tridentinum sup.) applicari tribus profanis seu non piis, an vero solum ex praepcepto positivo Ecclesiae, controversum est apud Doctores. Primum cenlet Lugo d. 4. s. 2. n. 16. & alii. Secundum Lessius c. 4. dub. 6. n. 47. & alii; ad quod nihil solidum allegatur, quod seposito praepcepto Ecclesiae gravem inordinationem urgeat. Quare non dubium, quin annuente Ecclesia sic possent fideles fundare beneficia (incertum est Poncio d. 40. q. 4. an de facto sic aliqua fundata sint, & videri possent quod in Germania, ut ait; de quo mihi non satis constat, ut praeter communes regulas iudicem) ea Deo dicando (prout & dicantur, quae piis pauperibus offeruntur propter Deum, cui ipsi serviunt) cum expressa facultate liberrime disponendi de superfluis, uti de patrimonialibus. Quemadmodum etiam de parte sustentationi respondente, si quae per parcitatem servetur, sic possunt beneficiarii juxta alios disponere, quae tamen pars ejusdem est cum ceteris conditionis. Quemadmodum quoque (ut plura omittam) juxta ipsum Lugo sup. s. 3. n. 32. referentem ex Azorio To. 2. lib. 7. c. 9. q. 12. ita decisum à Rota, possunt Pensionarii, etiam titulo clericali, v. g. ratione resignationis aut permutacionis, de fructibus pensionis liberè disponere; quamquam reverà id non satis constet, & ab aliis negetur, praesertim de pensione clericali.

natura rei, an vero ex ordinatione Ecclesiae.

131. De subtractione congrua sustentationis quid censendum.

Intelligitur nihilominus haec obligatio juxta Doctores satis communiter de sola portione sustentationi congruae superflua; ut proinde de portione huic non superflua sit fas disponendi quasi de patrimonialibus, si circa se parioribus aliquid superperit, aut etiam sustentatio ex patrimonialibus accipiatur, servatis proventus beneficii; sicut enim de portione ista possunt disponere pro libitu in usus proprios, sic etiam videntur posse disponere in alienos honestos. Ita passim Doctores. Non sim tamen auctor, ut hujusmodi de parcitate specialia praecisiones, quarum Canones non meminerunt, quis in praxi adhibeat.

132. In subtractione sustentationis qualiter taxanda.

Justa porro sustentatio, uti justum premium rerum venalium, non consistit in indivisibili, neque certa regula definiri potest, sed relinquitur iudicio timoratae conscientiae. Cui quidem prudenter formando deservire potest praxis non improbata aliorum ejusdem gradus & tituli, qui vulgo habentur pro timoratis.

133. Qua censetur hic materia notabilis.

Advertit quoque Coninck d. 27. de Virtut. Theol. dub. 11. n. 193. & alii, notabilem summam hic vocari, non quae furto sublata sufficeret ad peccatum mortale, sed quae posset dici pars aliquo modo notabilis reddituum superfluum ipsius beneficiati, ut si quis horum tertiam, quartam aut quintam partem in res profanas expenderet.

134. Consideranda in praesentatione superfluum.

In expendendo superflua habenda etiam est ratio Ecclesiae in qua est beneficium, & pauperum, qui in illa sunt: sic ut horum graves indigentiae praeferrant ceteris paribus debeant aliis. Extra necessitatem autem sufficit impendere superfluum in quascumque pias causas. Nec tamen condemnanda est citra necessitates pauperum graves sollicitudo aliquorum moderata thesaurizandi pro futuris necessitatibus, & praesertim pia fundatione; dum tamen caveatur frequens periculum, ne ea quae pararunt, postea fiant propinquorum.

135. An haec obligatio oriatur ex...

An vero praemissa adeo stricta obligatio seclusa gravi necessitate proximi oriatur ex natura rei, mirum ex obligatione Herincx Sum. Theol. Pars 111.

QUESTIO VIII.

De Variis Modis Acquirendi Dominium.

DOMINIUM acquirendi variis sunt modi, qui brevitate causa revocari possunt ad Occupationem, Accessionem, Traditionem & Possessionem. Occupatio, à qua rerum dominium per divisionem coepisse creditur, est juxta rei apprehensio. Haec locum habet in iis potissimum, quae nullius sunt, & tamen sub dominium cadere possunt: illa enim jure Gentium sunt primò occupantis, tamquam potioris. Dico potissimum: nam ad occupationem etiam spectant capta ab hostibus in justo bello, quae est alterius sint, cedunt victori capienti, juxta dicta in materia de Bello.

136. Quorum dominium occupatione comparatur.

Fera igitur bestia (quae venatione capiuntur) & volucres & pisces (quae aucupio vel piscatione occupantur) simul atque ab ferarum aliquo capta fuerint, jure Gentium statim illius esse incipiunt. Nec interest fera bestias & volucres utrum in suo fundo quis capiat, an in alieno. Potest tamen aliter à Domino prohiberi, ne ingrediatur fundum. Ita habetur Instit. de rerum divis. §. 12. Fera. Si domino

137. Dominium quod acquiritur.

